

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. spalio 6 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Autorių teisės ir gretutinės teisės – Kompiuterių programų teisinė apsauga – Direktyva 91/250/EEB – 5 straipsnis – Veiksmų, kuriems taikomi apribojimai, išimtys – Veiksmai, būtini tam, kad teisėtas įgijėjas galėtų ištaisyti klaidas – Sąvoka – 6 straipsnis – Dekompiliavimas – Sąlygos“

Byloje C-13/20

dėl *cour d'appel de Bruxelles* (Briuselio apeliacinis teismas, Belgija) 2019 m. gruodžio 20 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2020 m. sausio 14 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Top System SA

prieš

Belgijos valstybę

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Regan, teisėjai M. Ilešič (pranešėjas), E. Juhász, C. Lycourgos ir I. Jarukaitis,

generalinis advokatas M. Szpunar,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Top System SA*, atstovaujamos *avocats* É. Wery ir M. Cock,
- Belgijos valstybės, atstovaujamos *avocat* M. Le Borne,
- Europos Komisijos, atstovaujamos É. Gippini Fournier ir J. Samnadda,

susipažinęs su 2021 m. kovo 10 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

* Proceso kalba: prancūzų.

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1991 m. gegužės 14 d. Tarybos direktyvos 91/250/EEB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos (OL L 122, 1991, p. 42; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 14 sk., 1 t., p. 114) 5 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Top System SA* ir Belgijos valstybės ginčą dėl to, kad *Selor*, federalinės administracijos atrankos tarnyba (Belgija), dekompiliavo *Top System* sukurtą kompiuterių programą, kuri yra taikomosios programos, kurios naudojimo licenciją turi ši atrankos tarnyba, dalis.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 91/250 17–23 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„kadangi autoriaus išimtinai teisei drausti neteisėtai atgaminti savo kūrinį turi būti taikoma apribota išimtis, kai leisti atgaminti kompiuterio programą techniškai būtina, kad ta programa galėtų naudotis ją teisėtai įsigijęs asmuo; kadangi tai reiškia, jog sutartimi negalima drausti įdiegti ir paleisti programą, kad būtų galima naudotis teisėtai įsigyta programos kopija ir taisyti jos klaidų; kadangi nesant konkrečių sutartinių nuostatų, įskaitant atvejus, kai programos kopija parduota, ją teisėtai įsigijusiam asmeniui leidžiama atlikti bet kurią kitą veiksmą, kuris pagal jo paskirtį yra būtinas, kad būtų galima naudotis ta programos kopija;

kadangi asmeniui, turinčiam teisę naudotis kompiuterio programa, neturėtų būti užkertamas kelias atlikti veiksmus, būtinus stebėti, nagrinėti ar patikrinti programos veikimą, jei tokie veiksmai nepažeidžia programos autorių teisių;

kadangi neteisėtas kodo, kuria kompiuterio programos kopija yra pateikta, atkūrimas, vertimas, pritaikymas ar keitimas yra autoriaus išimtinių teisių pažeidimas;

kadangi vis dėlto gali būti tokių aplinkybių, kai toks kodo atkūrimas ir jo vertimas, kaip apibrėžia 4 straipsnio a ir b punktai, yra neišvengiamas, norint gauti būtiną informaciją apie tai, kaip užtikrinti savarankiškai sukurtos programos suderinamumą su kitomis programomis;

kadangi dėl to turi būti laikoma, kad, tik tokiomis ribotomis aplinkybėmis, atgaminimo ir vertimo veiksmai, atlikti asmens, turinčio teisę naudotis programos kopija, ar jo vardu, yra teisėti, neprieštarauja sąžiningumui ir todėl jiems nereikia turėti autoriaus teisių turėtojo sutikimo;

kadangi šios išimties tikslas – leisti sujungti visus kompiuterinės sistemos komponentus, įskaitant ir skirtingų gamintojų pagamintus komponentus, kad jie galėtų veikti kartu;

kadangi tokia autoriaus išimtinių teisių išimtimi negalima naudotis taip, kad būtų pažeidžiami teisėti autoriaus teisių turėtojo interesai arba nesiderintų su įprastu programos naudojimu“.

4 Minėtos direktyvos 1 straipsnyje nustatyta:

„1. Vadovaudamosi šios direktyvos nuostatomis, valstybės narės taiko kompiuterių programoms tokią autorių teisių apsaugą kaip ir literatūros kūriniams, apibrėžtiems pagal [1886 m. rugsėjo 9 d. Berne pasirašytą] <...> konvenciją dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos[, (1971 m. liepos 24 d. Paryžiaus aktas), pataisyta 1979 m. rugsėjo 28 d.]. Šioje direktyvoje sąvoka „kompiuterio programa“ apima ir parengiamąją projektinę medžiagą.

2. Šioje direktyvoje numatyta apsauga taikoma kompiuterio programos išraiškai bet kuria forma. Pagal šią direktyvą autorių teisių apsauga netaikoma idėjoms ir principams, kuriais remiasi kompiuterio programos elementai, įskaitant elementus, kuriais remiasi jos sąajos.

3. Kompiuterio programai taikoma apsauga, jei ji yra originali ta prasme, kad tai – paties autoriaus intelekto kūrinys. Teisei į apsaugą nustatyti netaikomi jokie kiti kriterijai.“

5 Šios direktyvos 4 straipsnyje „Apribojimai“ nustatyta:

„Vadovaujantis 5 ir 6 straipsnių nuostatomis, autoriaus teisių turėtojo išimtinės teisės, kaip apibrėžta 2 straipsnyje, apima teisę pačiam arba leisti kitam:

- a) nuolat arba laikinai bet kokiomis priemonėmis ir forma atgaminti visą kompiuterio programą arba jos dalį. Jei kompiuterio programos įdiegimui, peržiūrėjimui, paleidimui, perdavimui ar saugojimui būtinas toks atgaminimas, tokiems veiksmams reikia gauti autoriaus teisių turėtojo leidimą;
- b) versti, pritaikyti, sutvarkyti ar kitaip pakeisti kompiuterio programą bei atgaminti šių veiksmų rezultatus, nepažeidžiant asmens, kuris keičia programą, teisių;
- c) bet kuria forma viešai platinti ir nuomoti kompiuterio programos originalą arba jos kopijas. Pirmą kartą autoriaus teisių turėtojui arba su jo leidimu pardavus programos kopiją [Europos Sąjungoje], išnaudojama tos kopijos platinimo [Sąjungoje] teisė, išskyrus teisę kontroliuoti tolesnę programos ar jos kopijos nuomą.“

6 Tos pačios direktyvos 5 straipsnyje „Apribojimų išimty“ numatyta:

„1. Jei nėra konkrečių sutartinių nuostatų, 4 straipsnio a ir b punktuose nurodytiems veiksmams nereikia autoriaus teisių turėtojo leidimo, kai tokie veiksmai yra būtini tam, kad kompiuterio programą teisėtai įsigijęs asmuo galėtų ją naudoti pagal paskirtį ir taisyti jos klaidas.

2. Asmeniui, turinčiam teisę naudoti kompiuteri[o] programą, sutartimi negalima drausti pasidaryti laikinos kopijos, jei tai būtina tokiam naudojimui.

3. Asmuo, turintis teisę naudoti kompiuterio programos kopiją, turi teisę be autoriaus teisių turėtojo leidimo išbandyti, nagrinėti ar patikrinti, kaip veikia programa, kad galėtų nustatyti idėjas ir principus, kuriais remiasi programos elementai, jei jis tai daro teisėtai įdiegdamas, peržiūrėdamas, paleisdamas, perduodamas arba saugodamas programą.“

7 Direktyvos 91/250 6 straipsnis „Dekompiliavimas“ suformuluotas taip:

„1. Autoriaus teisių turėtojo leidimas nebūtinai, kai kodo atgaminimas (atkūrimas) ir jo vertimas, kaip apibrėžta 4 straipsnio a ir b punktuose, yra būtini, norint gauti informaciją apie tai, kaip užtikrinti savarankiškai sukurtos kompiuterio programos suderinamumą su kitomis programomis, jei laikomasi šių sąlygų:

- a) jei tokius veiksmus atlieka licenciją turintis asmuo arba kitas teisę naudoti programos kopiją turintis asmuo, arba jų įgaliojtas tai atlikti asmuo;
- b) suderinamumui užtikrinti būtina informacija anksčiau nebuvo laisvai prieinama a punkte nurodytiems asmenims
ir
- c) tokie veiksmai atliekami tik su tomis originalios programos dalimis, kurios yra būtinos suderinamumui užtikrinti.

2. Informaciją, gautą pagal šio straipsnio 1 dalies nuostatas, draudžiama:

- a) naudoti kitiems tikslams, o ne savarankiškai sukurtos kompiuterio programos suderinamumui užtikrinti;
- b) perduoti kitiems asmenims, išskyrus, kai tai būtina savarankiškai sukurtos kompiuterio programos suderinamumui užtikrinti
ir
- c) naudoti kokiais nors savo išraiška iš esmės panašiai kompiuterio programai sukurti, pagaminti ar parduoti, arba kitam veiksmui, kuris pažeidžia autorių teises.

3. Vadovaujantis <...> konvencijos dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos nuostatomis, šio straipsnio nuostatų negalima aiškinti taip, kad jos leistų jį taikyti nepagrįstai pažeidžiant teisėtus autoriaus teisių turėtojo interesus, ar prieštarautų įprasto kompiuterio programos naudojimui.“

8 Minėtos direktyvos 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„<...> Visos sutartinės nuostatos, prieštaraujančios 6 straipsniui ar 5 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatytoms išimtims, yra niekinės.“

9 Direktyva 91/250 buvo panaikinta ir kodifikuota 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos (OL L 111, 2009, p. 16). Vis dėlto pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikoma Direktyva 91/250.

Belgijos teisė

- 10 1994 m. birželio 30 d. įstatymo, kuriuo į Belgijos teisę perkeliama 1991 m. gegužės 14 d. Europos direktyva dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos (*Moniteur belge*, 1994 m. liepos 27 d., p. 19315), iš dalies pakeisto 2007 m. gegužės 15 d. Įstatymu dėl kovos su intelektinės nuosavybės teisių pažeidimu ir piratavimu (*Moniteur belge*, 2007 m. liepos 18 d., p. 38734) (toliau – LPO), 5 straipsnyje buvo numatyta:

„Laikantis 6 ir 7 straipsnių, nuosavybės teisė apima:

- a) galimybę nuolat arba laikinai bet kokiomis priemonėmis ir forma atgaminti visą kompiuterio programą arba jos dalį. Jei kompiuterio programai įdiegti, peržiūrėti, paleisti, perduoti ar saugoti būtinas toks atgaminimas, tokiems veiksmams reikia gauti autoriaus teisių turėtojo leidimą;
- b) galimybę versti, pritaikyti, sutvarkyti ar kitaip pakeisti kompiuterio programą ir atgaminti šių veiksmų rezultatus, nepažeidžiant asmens, kuris keičia programą, teisių“.

<...>“

- 11 LPO 6 straipsnyje buvo nustatyta:

„1. Jei nėra konkrečių sutartinių nuostatų, 5 straipsnio a ir b punktuose nurodytiems veiksmams nereikia autoriaus teisių turėtojo leidimo, kai tokie veiksmai yra būtini tam, kad asmuo, turintis teisę naudoti kompiuterio programą, galėtų ją naudoti pagal paskirtį ir taisyti jos klaidas.

<...>

3. Asmuo, turintis teisę naudoti kompiuterio programą, turi teisę be autoriaus teisių turėtojo leidimo išbandyti, nagrinėti ar patikrinti, kaip veikia programa, kad galėtų nustatyti idėjas ir principus, kuriais paremti programos elementai, jei jis tai daro teisėtai įdiegdamas, peržiūrėdamas, paleisdamas, perduodamas arba saugodamas programą.“

- 12 LPO 7 straipsnyje buvo nurodyta:

„1. Autoriaus teisių turėtojo leidimas nebūtinai, kai kodo atgaminimas (atkūrimas) ir jo formos vertimas, kaip apibrėžta 5 straipsnio a ir b punktuose, yra būtini, norint gauti informaciją apie tai, kaip užtikrinti savarankiškai sukurtos kompiuterio programos suderinamumą su kitomis programomis, jei laikomasi šių sąlygų:

- a) atgaminimo ir vertimo veiksmus atlieka licenciją turintis asmuo arba kitas teisę naudoti programos kopiją turintis asmuo, arba jų įgaliotas tai atlikti asmuo;
- b) jam dar nėra lengvai ir greitai prieinama informacija, reikalinga suderinamumui užtikrinti;
- c) atgaminimo ir vertimo veiksmai atliekami tik su tomis originalios programos dalimis, kurios yra būtinos suderinamumui užtikrinti.

2. Informaciją, gautą pagal šio straipsnio 1 dalies nuostatas, draudžiama:
- a) naudoti kitiems tikslams, o ne savarankiškai sukurtos kompiuterio programos suderinamumui užtikrinti;
 - b) perduoti kitiems asmenims, išskyrus, kai tai būtina savarankiškai sukurtos kompiuterio programos suderinamumui užtikrinti;
 - c) naudoti kokiais nors savo išraiška iš esmės panašiai kompiuterio programai sukurti, pagaminti ar perduoti arba kitam veiksmui, kuris pažeidžia autorių teises.
3. Šis straipsnis negali būti taikomas nepagrįstai pažeidžiant teisėtus teisių turėtojo interesus arba prieštaraujant įprastiniam kompiuterio programos naudojimui.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 13 *Top System* yra pagal Belgijos teisę įsteigta bendrovė, kuri kuria kompiuterių programas ir teikia informacinių technologijų paslaugas.
- 14 *Selor* yra Belgijos viešoji įstaiga, atsakinga už būsimų viešųjų administracijos tarnybų darbuotojų atranką ir orientavimą. Po to, kai *Selor* buvo integruota į „Strategijos ir palaikymo“ federalinę viešąją tarnybą, pagrindinėje byloje ją kaip atsakovę pakeitė Belgijos valstybė.
- 15 Nuo 1990 m. *Top System* bendradarbiauja su *Selor*, kurios vardu ji teikia informacinių technologijų kūrimo ir techninės priežiūros paslaugas.
- 16 Tam, kad įvykdytų savo užduotis, *Selor* laipsniškai diegė informacines priemones, leidžiančias teikti paraiškas internetu ir jas tvarkyti.
- 17 *Selor* prašymu *Top System* sukūrė įvairių taikomųjų programų, apimančių, pirma, jos bendrosios programinės įrangos „Top System Framework“ (toliau – TSF) funkcijas ir, antra, funkcijas, skirtas specialioms *Selor* poreikiams patenkinti.
- 18 *Selor* turi *Top System* sukurtų taikomųjų programų naudojimo licenciją.
- 19 2008 m. vasario 6 d. *Selor* ir *Top System* sudarė sutartį, skirtą naujai plėtros aplinkai įdiegti ir sukonfigūruoti, taip pat *Selor* taikomųjų programų šaltiniams integruoti ir perkelti į šią naują aplinką.
- 20 Nuo 2008 m. birželio mėnesio iki spalio mėnesio *Selor* ir *Top System* keitėsi elektroniniais laiškais dėl tam tikrų taikomųjų programų, kuriose naudojama TSF, veikimo problemų.
- 21 Kadangi *Top System* nepavyko susitarti su *Selor* dėl šių problemų sprendimo, 2009 m. liepos 6 d. ji *tribunal de commerce de Bruxelles* (Briuselio komercinių bylų teismas, Belgija) pareiškė ieškinį *Selor* ir Belgijos valstybei, prašydama, be kita ko, konstatuoti, kad *Selor* dekompilavo TSF, pažeisdama *Top System* išimtinės teises į šią programinę įrangą. *Top System* taip pat prašė, kad *Selor* ir Belgijos valstybė būtų įpareigosos jai atlyginti žalą, patirtą dėl dekompilavimo ir

- padarytos minėtos programinės įrangos pirminių tekstų kopijos, kartu su kompensacinėmis palūkanomis, skaičiuojamomis nuo numatytos šio dekompiliavimo dienos, t. y. vėliausiai nuo 2008 m. gruodžio 18 d.
- 22 2009 m. lapkričio 26 d. byla buvo perduota *tribunal de première instance de Bruxelles* (Briuselio pirmosios instancijos teismas, Belgija), jis 2013 m. kovo 19 d. sprendimu iš esmės atmetė *Top System* reikalavimus.
- 23 *Top System* apskundė tą sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui – *cour d'appel de Bruxelles* (Briuselio apeliacinis teismas, Belgija).
- 24 Tame teisme *Top System* teigia, kad *Selor* neteisėtai dekompiliavo TSF. Jos teigimu, pagal LPO 6 ir 7 straipsnius dekompiliavimas gali būti atliekamas tik gavus autoriaus ar jo teisių perėmėjo leidimą arba siekiant užtikrinti programos suderinamumą. Tačiau jis neleidžiamas siekiant ištaisyti klaidas, susijusias su atitinkamos programos veikimu.
- 25 *Selor* pripažįsta dekompiliavusi dalį TSF, siekdama deaktyvuoti neveikiančią funkciją. Vis dėlto ji, be kita ko, teigia, kad pagal LPO 6 straipsnio 1 dalį ji turėjo teisę atlikti šį dekompiliavimą, siekdama ištaisyti tam tikras TSF koncepcijos klaidas, dėl kurių jos neįmanoma naudoti pagal paskirtį. *Selor* taip pat remiasi LPO 6 straipsnio 3 dalyje numatyta teise stebėti, nagrinėti ir išbandyti, kaip veikia nagrinėjama programa, kad galėtų nustatyti idėjas ir principus, kuriais grindžiamos atitinkamos TSF funkcijos, siekiant užkirsti kelią klaidų keliamiems trikdžiams.
- 26 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad siekdamas nustatyti, ar *Selor* turėjo teisę atlikti dekompiliavimą pagal LPO 6 straipsnio 1 dalį, jis turi patikrinti, ar visos kompiuterio programos ar jos dalies dekompiliavimas patenka į LPO 5 straipsnio a ir b punktuose nurodytų veiksmų sritį.
- 27 Tokiomis aplinkybėmis *cour d'appel de Bruxelles* (Briuselio apeliacinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
1. Ar [Direktyvos 91/250] 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją teisėtai kompiuterinę programą įsigijusiam asmeniui leidžiama dekompiliuoti ją visą arba jos dalį, kai toks dekompiliavimas būtinas, siekiant jam sudaryti galimybę ištaisyti klaidas, kurios daro įtaką tos programos veikimui, įskaitant atvejį, kai atliekant ištaisymo veiksmus deaktyvuojama funkcija, kuri daro įtaką tinkamam taikomosios programos, kurios dalis yra ši programa, veikimui?
 2. Jei taip, ar turi būti laikomasi dar ir direktyvos 6 straipsnyje nustatytų ar kitų sąlygų?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 28 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad teisėtai kompiuterio programos įgijėjas turi teisę dekompiliuoti visą kompiuterio programą ar jos dalį, kad ištaisyti šios programos veikimo klaidas, įskaitant atvejus, kai taisymu siekiama deaktyvuoti funkciją, turinčią įtakos tinkamam taikomosios programos, kurios dalis yra ši programa, veikimui.

- 29 Pagal Direktyvos 91/250 4 straipsnio a punktą, kuriuo nustatomos išimtinės kompiuterių programų autorių teisės, autorių teisių į kompiuterių programą turėtojui taip pat suteikiama išimtinė teisė nuolat ar laikinai atgaminti visą šią programą ar jos dalį bet kokia priemone ir forma ir leisti tai daryti kitiems, jei laikomasi šios direktyvos 5 ir 6 straipsniuose numatytų išimčių.
- 30 Išskyrus tas pačias išimtis, Direktyvos 91/250 4 straipsnio b punkte savininkui suteikiama išimtinė teisė pačiam arba leisti kitam versti, pritaikyti, sutvarkyti ar kitaip pakeisti kompiuterio programą ir atgaminti šių veiksmų rezultatus.
- 31 Vis dėlto Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad tais atvejais, kai šios direktyvos 4 straipsnio a ir b punktuose išvardyti veiksmai yra būtini, kad kompiuterio programą teisėtai įsigijęs asmuo galėtų ją naudoti pagal paskirtį, įskaitant klaidų taisymą, jiems atlikti nereikia autoriaus teisių turėtojo leidimo, išskyrus konkrečias sutarties nuostatas.
- 32 Pagal Direktyvos 91/250 6 straipsnį „Dekompiliavimas“ autoriaus teisių turėtojo leidimas nebūtinai, kai kodo atgaminimas (atkūrimas) ar jo vertimas, kaip apibrėžta 4 straipsnio a ir b punktuose, yra būtini, norint gauti informaciją apie tai, kaip užtikrinti savarankiškai sukurtos kompiuterio programos suderinamumą su kitomis programomis, jei laikomasi tam tikrų sąlygų.
- 33 Reikia pažymėti, kad dekompileavimas nėra paminėtas tarp Direktyvos 91/250 4 straipsnio a ir b punktuose, į kuriuos daroma nuoroda šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje, išvardytų veiksmų.
- 34 Atsižvelgiant į tai, reikia patikrinti, ar, nepaisant šios aplinkybės, kompiuterių programai dekompileuoti būtini veiksmai gali patekti į šios direktyvos 4 straipsnio a ir (arba) b punktų taikymo sritį.
- 35 Šiuo tikslu pirmiausia reikia pažymėti, kad, kaip nurodė generalinis advokatas išvados 39 punkte, kompiuterių programa iš pradžių parengiama suprantama programavimo kalba kaip „pirminis tekstas“, o paskui pakeičiama kompiuterio vykdoma forma, t. y. „objektiniu kodu“, naudojant specialią programą, vadinamą „kompilatoriumi“. Veiksmas, kai pirminis tekstas paverčiamas objektiniu kodu, vadinamas „kompilacija“.
- 36 Šiuo klausimu reikia priminti, kad kompiuterių programos pirminis tekstas ir objektinis kodas yra jos išraiškos formos, kurios turėtų būti saugomos pagal autorių teises į kompiuterių programas remiantis Direktyvos 91/250 1 straipsnio 2 dalimi (šiuo klausimu žr. 2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Bezpečnostní softwarová asociace, C-393/09*, EU:C:2010:816, 34 punktą).
- 37 Priešingai, „dekompileavimu“ siekiama atkurti programos pirminį tekstą, remiantis jos objektiniu kodu. Dekompilacija vyksta naudojant „dekompileavimo“ programą. Kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 41 punkte, dekompileavimas leidžia atkurti ne atitinkamos kompiuterio programos originalų pirminį tekstą, o trečią atitinkamos programos versiją, vadinamą „kvazipirminiu tekstu“, kuri savo ruožtu gali būti kompiliuojama į objektinį kodą, leidžiantį šiai programai veikti.
- 38 Dekompilavimas yra programos kodo formos pakeitimo operacija, apimanti šio kodo atgaminimą, bent jau dalinį ir laikiną, ir jo formos vertimą.
- 39 Vadinas, reikia konstatuoti, kad kompiuterio programos dekompileavimas reiškia veiksmus, t. y. šios programos kodo atgaminimą ir šio kodo formos vertimą, kurie iš tikrųjų patenka į išimtinės autoriaus teises, apibrėžtas Direktyvos 91/250 4 straipsnio a ir b punktuose.

- 40 Tokį aiškinimą patvirtina Direktyvos 91/250 6 straipsnio 1 dalies formuluotė, kurioje, kaip matyti iš jos pavadinimo, nurodytas dekompiliavimas ir aiškiai minimas „kodo atgaminimas“ ir „jo [formos] vertimas, kaip tai suprantama pagal [šios direktyvos] 4 straipsnio a ir b punktus“. Darytina išvada, kad sąvoka „dekompiliavimas“, kaip ji suprantama pagal minėtą direktyvą, iš tikrųjų yra šioje nuostatoje įtvirtintų kompiuterių programos autoriaus išimtinių teisių dalis.
- 41 Pagal Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalį teisėtas kompiuterio programos įgijėjas gali atlikti visus šios direktyvos 4 straipsnio a ir b punktuose išvardytus veiksmus, įskaitant veiksmus, kuriuos sudaro kodo atgaminimas ir jo formos vertimas, prieš tai negavęs savininko leidimo, jeigu tai būtina siekiant naudotis šia programa, įskaitant klaidų, darančių poveikį jos veikimui, taisymą.
- 42 Taigi iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad teisėtas programos įgijėjas turi teisę dekompiliuoti šią programą, kad ištaisytų klaidas, darančias poveikį jos veikimui.
- 43 Šio aiškinimo nepaneigia Direktyvos 91/250 6 straipsnis, kuris, priešingai, nei teigia *Top System*, negali būti aiškinamas taip, kad galimybė dekompiliuoti kompiuterio programą yra leistina, tik jeigu ji atliekama siekiant suderinamumo.
- 44 Kaip matyti iš Direktyvos 91/250 6 straipsnio formuluotės, jame nustatyta autorių teisių į kompiuterių programą turėtojo išimtinių teisių išimtis, leidžianti atgaminti šį kodą arba versti jo formą be išankstinio autorių teisių turėtojo leidimo, kai šie veiksmai yra būtini siekiant užtikrinti šios programos suderinamumą su kita nepriklausoma programa.
- 45 Šiuo klausimu, pirma, reikia priminti, kad šios direktyvos 20 ir 21 konstatuojamosiose dalyse nurodyta, jog tam tikromis aplinkybėmis, kai toks kodo atkūrimas ir jo formos vertimas yra neišvengiamas, norint gauti būtiną informaciją apie tai, kaip užtikrinti savarankiškai sukurtos programos suderinamumą su kitomis programomis, – ir „tik tokiomis ribotomis aplinkybėmis“ – tokie veiksmai yra teisėti, neprieštarauja sąžiningumui ir todėl jiems nereikia turėti autoriaus teisių turėtojo leidimo.
- 46 Iš Direktyvos 91/250 6 straipsnio 1 dalies b ir c punktų, siejamų su jos 19 ir 20 konstatuojamosiomis dalimis, matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino apriboti šioje nuostatoje numatytos suderinamumo išimties taikymo sritį tais atvejais, kai savarankiškai sukurtos programos suderinamumas su kitomis programomis negali būti pasiektas kitomis priemonėmis, bet tik dekompiliuojant atitinkamą programą.
- 47 Tokį aiškinimą patvirtina Direktyvos 91/250 6 straipsnio 2 ir 3 dalys, pagal kurias, be kita ko, draudžiama taip dekompiliuojant gautą informaciją naudoti kitiems tikslams, nei tokiam suderinamumui užtikrinti, ar ją naudoti panašioms programoms sukurti ir kuriose apskritai atmetama galimybė, kad toks dekompiliavimas gali būti atliktas taip, kad būtų nepagrįstai pažeisti teisėti teisių turėtojo interesai arba būtų padaryta žala atitinkamos kompiuterio programos įprastiniam naudojimui.
- 48 Vis dėlto nei iš Direktyvos 91/250 6 straipsnio, siejamo su jos 19 ir 20 konstatuojamosiomis dalimis, formuluotės, nei iš šio straipsnio struktūros negalima daryti išvados, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino atmesti bet kokią kompiuterių programos pirminio teksto atgaminimo ir jo formos vertimo galimybę, išskyrus atvejus, kai šie veiksmai atliekami siekiant gauti informaciją, būtiną savarankiškai sukurtos programos suderinamumui su kitomis programomis užtikrinti.

- 49 Šiuo klausimu svarbu pažymėti, kad Direktyvos 91/250 6 straipsnis susijęs su veiksmis, būtinais tam, kad būtų užtikrintas nepriklausomų programų suderinamumas, o šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalimi siekiama leisti teisėtam programos įgijėjui naudoti šią programą pagal paskirtį. Taigi šių dviejų nuostatų tikslai yra skirtingi.
- 50 Antra, kaip iš esmės pažymėjo generalinis advokatas išvados 59 punkte, šią analizę patvirtina Direktyvos 91/250 parengiamieji dokumentai, iš kurių matyti, kad dabartinio šios direktyvos 6 straipsnio įtraukimu į pradinį Europos Komisijos pasiūlymą buvo siekiama konkrečiai reglamentuoti nepriklausomų autorių sukurtų programų suderinamumo klausimą, nepažeidžiant nuostatų, skirtų užtikrinti, kad programos teisėtas įgijėjas galėtų ją įprastai naudoti.
- 51 Trečia, *Top System* siūlomas Direktyvos 91/250 6 straipsnio aiškinimas pakenktų Sąjungos teisės aktų leidėjo Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalimi teisėtam įgijėjui suteiktos teisės ištaisyti klaidas, neleidžiančias naudotis programa pagal jos paskirtį, veiksmingumui.
- 52 Iš tiesų, kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 79 punkte, klaidų, turinčių įtakos kompiuterių programos veikimui, ištaisyimas daugeliu atvejų (be kita ko, kai ištaisant klaidas reikia deaktyvuoti funkciją, turinčią įtakos tinkamam taikomosios programos, kurios dalis yra ta programa, veikimui) reiškia, kad reikia turėti pirminį programos tekstą arba, kai jo nėra, kvazipirminį tekstą.
- 53 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip: teisėtas kompiuterio programos įgijėjas turi teisę dekompiliuoti visą programą ar jos dalį, kad ištaisyty šios programos veikimo klaidas, įskaitant atvejus, kai taisymu siekiama deaktyvuoti funkciją, darančią poveikį tinkamam taikomosios programos, kurios dalis yra ši programa, veikimui.

Dėl antrojo klausimo

- 54 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar tuo atveju, jei Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalis turėtų būti aiškinama kaip leidžianti teisėtam kompiuterio programos įgijėjui dekompiliuoti šią programą, kai tai būtina siekiant ištaisyti klaidas, šis dekompiliavimas turi atitikti šios direktyvos 6 straipsnyje nustatytus reikalavimus arba kitus reikalavimus.
- 55 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, kaip konstatuota šio sprendimo 49 punkte, Direktyvos 91/250 6 straipsnyje numatytos išimties taikymo sritis ir tikslai skiriasi nuo numatytųjų šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje. Vadinasi, šiame 6 straipsnyje nustatyti reikalavimai savaime netaikomi šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje numatyta išimčiai.
- 56 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad, atsižvelgiant į Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalies formuluotę, struktūrą ir tikslą, veiksmams, kurie kartu sudaro kompiuterio programos dekompiliavimą, kai jie atliekami pagal šią nuostatą, taikomi tam tikri reikalavimai.
- 57 Pirma, remiantis šios nuostatos formuluote, šie veiksmai turi būti būtini tam, kad teisėtas įgijėjas galėtų naudoti atitinkamą programą pagal paskirtį ir, be kita ko, ištaisyti „klaidas“.

- 58 Nesant nuorodos į valstybių narių teisę ir Direktyvoje 91/250 nesant atitinkamo apibrėžimo, sąvoka „klaida“, kaip ji suprantama pagal minėtą nuostatą, turi būti aiškinama atsižvelgiant į įprastą šio žodžio reikšmę bendrinėje kalboje, kartu atsižvelgiant į kontekstą, kuriam esant ji vartojama, ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (2021 m. birželio 3 d. Sprendimo *Vengrija / Parlamentas*, C-650/18, EU:C:2021:426, 83 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 59 Šiuo klausimu svarbu pažymėti, kad informatikos srityje klaida paprastai reiškia kompiuterių programos trūkumą, dėl kurio gali sutrikti šios programos veikimas.
- 60 Be to, atsižvelgiant į Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalies tikslą, primintą šio sprendimo 49 punkte, toks trūkumas, kuris yra klaida, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, turi daryti poveikį galimybei naudoti atitinkamą programą pagal jos paskirtį.
- 61 Antra, iš Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalies formuluotės matyti, kad kompiuterio programos dekompiliavimas turi būti „būtinasis“, kad kompiuterio programą teisėtai įsigijęs asmuo galėtų ją naudoti pagal paskirtį.
- 62 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, kaip konstatuota šio sprendimo 52 punkte, klaidų, turinčių įtakos programos naudojimui pagal paskirtį, ištaisymas daugeliu atvejų lems programos kodo pakeitimą, o norint atlikti tokį ištaisymą reikės turėti prieigą prie pirminio teksto arba bent jau prie kvazipirminio minėtos programos teksto.
- 63 Vis dėlto, jei pirminis tekstas yra teisėtai arba pagal sutartį prieinamas atitinkamos programos įgijėjui, negalima teigti, kad jam „būtina“ dekompiliuoti šią programą.
- 64 Trečia, remiantis Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalies formuluote, ja leidžiama ištaisyti klaidas laikantis „konkrečių sutartinių nuostatų“.
- 65 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 91/250 17 konstatuojamąją dalį sutartimi negalima drausti įdiegti ir paleisti programos, kad būtų galima naudotis teisėtai įsigyta programos kopija ir taisyti jos klaidas.
- 66 Taigi Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalis, siejama su jos 18 konstatuojamąja dalimi, turi būti suprantama taip, kad šalys pagal sutartį negali pašalinti galimybės ištaisyti šias klaidas.
- 67 Vis dėlto pagal šią nuostatą teisių turėtojas ir įgijėjas gali laisvai sutartimi nustatyti naudojimosi šia teise tvarką. Konkrečiai kalbant, jie visų pirma gali susitarti, kad teisių turėtojas užtikrins tinkamą atitinkamos programos priežiūrą.
- 68 Iš to taip pat matyti, kad, nesant konkrečių sutarties nuostatų šiuo klausimu, teisėtas kompiuterio programos įgijėjas turi teisę be išankstinio teisių turėtojo sutikimo atlikti Direktyvos 91/250 4 straipsnio a ir b punktuose išvardytus veiksmus, įskaitant šios programos dekompiliavimą, jeigu tai būtina siekiant ištaisyti klaidas, kurios daro įtaką jos veikimui.
- 69 Ketvirta, kompiuterio programos teisėtas įgijėjas dekompiliuodamas šią programą, kai siekiama ištaisyti jos veikimo klaidas, negali naudoti šio dekompiliavimo rezultatų kitiems tikslams, nei ištaisyti šias klaidas.

- 70 Iš tiesų pagal Direktyvos 91/250 4 straipsnio b punktą autoriaus teisių turėtojui suteikiama ne tik išimtinė teisė „versti, pritaikyti, sutvarkyti ar kitaip pakeisti kompiuterio programą“, bet ir „atgaminti šių veiksmų rezultatus“, t. y. dekompiliavimo atveju – pirminį tekstą arba iš jo gautą kvazipirminį tekstą.
- 71 Taigi bet kokiam šio pirminio teksto atgaminimui pagal Direktyvos 91/250 4 straipsnio b punktą reikia gauti šios programos autorių teisių turėtojo leidimą.
- 72 Be to, pagal šios direktyvos 4 straipsnio c punktą draudžiama viešai platinti kompiuterio programos kopiją be šios programos autoriaus teisių turėtojo sutikimo, o tai, kaip matyti iš Direktyvos 91/250 1 straipsnio 2 dalies, taikoma ir pirminio teksto arba kvazipirminio teksto, gauto atlikus dekompiliavimą, kopijoms.
- 73 Nors neginčijama, kad pagal šios direktyvos 5 straipsnį teisėtas kompiuterio programos įgijėjas gali atlikti tokius veiksmus be autorių teisių turėtojo sutikimo, tačiau jie gali būti atlikti, tik jeigu yra būtini tam, kad jis galėtų naudoti kompiuterio programą pagal paskirtį.
- 74 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąją klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip: teisėtas kompiuterio programos įgijėjas, norintis dekompiliuoti šią programą tam, kad būtų ištaisytos jos veikimo klaidos, neprivalo atitikti šios direktyvos 6 straipsnyje numatytų reikalavimų. Vis dėlto šis įgijėjas turi teisę taip dekompiliuoti tik tiek, kiek tai būtina klaidoms ištaisyti, ir prireikus laikydamasis sutartyje su minėtos programos autorių teisių turėtoju numatytų sąlygų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 75 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 1991 m. gegužės 14 d. Tarybos direktyvos 91/250/EEB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip: teisėtas kompiuterio programos įgijėjas turi teisę dekompiliuoti visą programą ar jos dalį, kad ištaisytų šios programos veikimo klaidas, įskaitant atvejus, kai taisymu siekiama deaktyvuoti funkciją, darančią poveikį tinkamam taikomosios programos, kurios dalis yra ši programa, veikimui.**
- 2. Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip: teisėtas kompiuterio programos įgijėjas, norintis dekompiliuoti šią programą tam, kad būtų ištaisytos jos veikimo klaidos, neprivalo atitikti šios direktyvos 6 straipsnyje numatytų reikalavimų. Vis dėlto šis įgijėjas turi teisę taip dekompiliuoti tik tiek, kiek tai būtina klaidoms ištaisyti, ir prireikus laikydamasis sutartyje su minėtos programos autorių teisių turėtoju numatytų sąlygų.**

Parašai.